

Први семестар Прве године Основних академских студија школске 2007/08.

МОДУЛ М3 - Увод у урбанизам
Курс 3.1. : Грађена средина - 3 ЕСПБ

УПУТСТВО

Садржај наставе

Свеобухватно и структурирано разумевање феномена грађене средине и процеса њеног развоја и трансформације. На предмету се стиче способност повезивања културолошке и техничке димензије изграђеног простора.

Термински план наставе

Обавезни предмет одржава се једном недељно са два часа предавања и једним часом вежбања.

Настава траје 15 радних недеља у школи што значи да студент има на располагању 600 сати рада у току радних недеља за све предмете на првом семестру основних студија.

Студент на предмету од 3 ЕСПБ располаже са 60 радних сати у току 15 радних недеља што значи да је за рад код куће предвиђено 15 радних сати, или 1,00 сат недељно, с обзиром да на предмету у школи студент ради три сата недељно.

Испитни рок траје 5 радних недеља што значи да студент има на располагању још 200 радних сати за припрему испита, консултације и полагање свих испита на првом семестру студија.

Студент на предмету од 3 ЕСПБ има на располагању 20 сати за припрему, консултације и полагање испита у испитном року или укупно 2,5 радна дана.

Напомена: није дозвољено оптерећење студената веће од овако димензионисаног.

Студијска правила

Предмет води наставник са више сарадника у зависности од броја формираних студија.

План рада на предмету одређује наставник – руководилац курса.

Најмање 30п, а највише 70п предвиђено је за оцењивање током 15 радних недеља у школи.

Начин и критеријуме оцењивања утврђује наставник.

*на основу Службеног билтена 71/06 Архитектонског факултета: Студијски програми основних академских студија и дипломских академских студија архитектуре од 31. 05. 2006. и Службеног билтена 72/06 Архитектонског факултета: Статут од 09. 10. 2006.

План рада

Назив предмета: <u>МОДУЛ – М3 Увод у урбанизам</u> <u>Курс 3.1. Грађена средина</u>
Година студија: 1. семестар основних академских студија - 2008/09.
Број кредита: 3 ЕСПБ
Термини одржавања наставе: Петак 10.15
Термин одржавања испита (предаја семинарског рада): 26. јануар 2009. у 10 сати
Термини одржавања колоквијума: 07. новембар 2008. 26. децембар 2008.

Опис наставног задатка: <ul style="list-style-type: none"> • Упознавање (екс катедра) са основним садржајем и карактеристикама грађене средине у контексту архитектуре. • Провера тј. примена теоретских и практичних знања на изабраном сегменту урбаног ткива Београда • Рад на терену и вежбама, као и завршни рад у форми есеја, упућује на посматрање и разумевање конкретних манифестација друштвених и техничких димензија грађене средине. Пролази се кроз процес посматрања, кроз анализу, селекцију и структурирање основних елемената грађене средине, синтезу и генерализацију.	
Наставник: Проф. др Зоран Никеџић	
Сарадник у настави: Доц. Др. Александра Ступар (У настави на вежбама учествује још пет млађих сарадника које одреди Департман за урбанизам)	
Број кабинета: 245	
Време за консултације са студентима (једном недељно два сата): Среда 12.15 до 14.00 часова	
Телефон: 011 / 3218745	Е-маил: znikezic@Eunet.yu

Циљеви и приступ настави:

Циљеви курса:

- Свеобухватно и структурирано разумевање феномена грађене средине са становишта архитектуре и грађења
- Повезивање културолошке и технолошке димензије грађене средине
- Упознавање са основном структуром насеља (елементима насеља и њихових међуодноса)

Настава се реализује кроз екс катедра предавања, вежбања, рад на терену, индивидуалне и групне консултације те је НАЧИН реализације наставе једнако важан колико и сам ПРЕДМЕТ или САДРЖАЈ наставе. Комплетан курс има за циљ развијање следећих компетенција које ће се у процесу оцењивања рада студената индиректно ценити преко постављених задатака:

Опште компетенције:

- Развијање способности комуникације; прецизно изражавање, разумевање појмова који се користе, схватање значаја језика и основних елемената од којих се састоји, и оспособљавања за усмено, писмено и графичко изражавање.
- Развијање способности посматрања, прикупљања и систематизације података, и закључивања.
- Способност анализе (случаја, става, проблема, ...), и аналитичког мишљења, те у целини структурирања и усмеравања логичког расуђивања.
- Развијање професионалне радозналости, самосталног пута у разумевању света и креативног приступа послу.

Посебне компетенције:

- У контексту грађене средине као феномена, а првенствено са становишта АРХИТЕКТУРЕ, **Развити способност повезивања у простору** (велике и мале ствари, сложене структуре и њихови елементи), **у времену** (међуутицај прошлости, садашњости и будућности), **и сферама – аспектима** (физиолошки, психолошки, социјални, културни, технолошки, еколошки, економски, политички, уметнички, филозофски...)

Пројектни задатак:

Курс Грађена средина обухвата базична знања потребна за започињање студија архитектуре, те се у оквиру УВОДА У УРБАНИЗАМ излажу све кључне одреднице друштвене и техничке димензије гритедитељства:

1. Дефинише се појам грађене средине разјашњавањем појмова који су у њега уграђени (средина, природа, екологија, култура, артефакт, структура, систем, итд).
2. Објашњава феномен насеља, настанак, структуру, развој и процес урбанизације.
3. Дефинише просторно физичке, културне и техничке услове егзистенције грађене средине.
4. Посебно се бави проблематиком истраживања и мишљења, те основима дедукције и индукције, анализе и синтезе, проблематиком језика и сликовне представе у домену професије, као и проблематиком типологије.
5. На крају, дефинишу се елементи грађене средине као **кућа и парцела**, затим као **јавни простор** и на крају као **елементарна групација**.

Током вежбања која су концентрисана у другој половини курса, а пошто су савладани основи грађене средине и основни поступци истраживања, студенти на терену испитују одабрани део урбаног ткива Београда и препознају, тј. повезују елементе теоријске наставе са оним што се стварно догађа, са стварним феноменом грађене средине.

1. Прво се ради основно **снимање постојећег стања** одабране територије,
2. затим **студије случаја** појединих елемената - кућа, јавних поросТора (улица) и елементарних групација (блокова),
3. и на крају предлог њихове **типолошке класификације**.

Метод извођења наставе:

На предавањима(екс катедра) излаже се комплетан теоријски садржај предмета уз стално везивање за конкретне примере како из домена архитектуре и урбанизма, тако и укупног цивилизацијског контекста у којем човек делује.

Вежбама се настоји развити способност уочавања, анализе, сиситематизације и закњучивања, те повезивања „књишког“ знања и резултата практичног искуства, те се буквално „вежба“ мишљење, писање и цртање.

Радом на есеју, студенти се, уз потребне консултације, суочавају са проблемом самосталног рада, повезивања ствари о којима су слушали и које су видели у смислену целину. Есеј и по обиму и по сложености представља скроман иуистраживачки пројекат који се одвија кроз интерактиван индивидуални рад (консултације и рад код куће), а у складу са чвстим одредницама ФОРМЕ презентације есеја.

нед	Тематска јединица	Предавање	Вежбање	Рад ван школе
01	Увод у предмет <u>1.0. Појам грађене средине</u> 1.1. Средина (природа, човек, култура)	Појам грађене средине	Термин за вежбања помера се и користи током другог дела семестра као време посвећено раду на терену који почиње у петој недељи, а по распореду који ће бити накнадно договорен	Праћење предавања уз уџбеник
02	1.2. Артефакт (Појам артефакта, Природа, човек и техника) 1.3. Грађена средина (грађена средина као артефакт, Структура и систем,) 1.4. Архитектура и грађена средина	Грађена средина као артефакт		Праћење предавања уз уџбеник
03	<u>2.0. Насеље, основне одреднице</u> 2.1. Настанак насеља и карактеристике 2.2. Елементи и структура насеља	Насеље: основи, настанак и карактеристике		Праћење предавања уз уџбеник
04	2.3. Појам развоја 2.4. Процес урбанизације и урбанитет	Насеље: Развој и процес урбанизације		Праћење предавања уз уџбеник
05	<u>3.0. Карактеристике грађене средине</u> 3.1. Постојеће стање 3.2. Идентификација постојећег стања	Карактеристике грађене средине 1. (Постојеће стање)		Праћење предавања уз уџбеник
06	3.3. Карактеристике грађене средине (физичка и функционална структура и њихов однос)	Карактеристике грађене средине 2. (Физичка и функционална структура)	Обрада карактеристика локације 1.	Праћење предавања уз уџбеник, Рад на терену
07	<u>4.0. Услови егзистенције грађене средине</u> 4.1. Просторно физички услови	Просторно-физички услови егзистенције грађене средине	Обрада карактеристика локације 2.	Праћење предавања уз уџбеник, Рад на терену
08	4.2. Култура и грађена средина 4.3. Техника и грађена средина	Култура, техника и грађена средина	КОЛОКВИЈУМ 1.	Припрема за колоквијум

09	5.0. Истраживање феномена 5.1. Мишљење (теорија, филозофија, логика, дедукција и индукција, анализа и синтеза)	Истраживање феномена и мишљење	Студија случаја (кућа и парцела)	Израда „белешке“ бр. 1 и предаја, Рад на терену
10	5.2. Језик слике и карте (Појмови, Основни елементи карте, Хијерархија, Критеријуми адекватности, Погодности карте)	Језик слике и карте	Студија случаја (јавни простор, улица)	Израда „белешке“ бр. 2 и предаја, Рад на терену
11	5.3. Типологија (идентификација, типолошка класификација)	Типологија	Студија случаја (елементарна групација или склоп)	Израда „белешке“ бр.3 и предаја, Рад на терену
12	6.0. Елементи грађене средине и типологија 6.1 Кућа и парцела (појам, карактеристике, типологија)	Кућа и парцела	Предлог типологије кућа	Израда „белешке“ бр. 4 и предаја, Рад на терену
13	6.2. Јавни простор, «улица» (појам, карактеристике, типологија)	Јавни простор, „улица“	Предлог типологије јавног простора - улице	Израда „белешке“ бр. 5 и предаја, Рад на терену
14	6.3. Елементарна групација, склоп (појам, карактеристике, типологија)	Елементарна групација, склоп	Предлог типологије елементарне групације, блока	Израда „белешке“ бр.6 и предаја, Рад на терену
15	Закључна разматрања и припрема за испит	Есеј (садржај, форма, карактеристике, инструкције за рад)	КОЛОКВИЈУМ 2.	Израда есеја уз прописане консултације

Обавезна литература:

Проф. Зоран Никежић, 2007, ГРАЂЕНА СРЕДИНА, Београд: Архитектонски факултет, (уџбеник је у продаји)

Препоручена литература:

1. Castex Jean, Jean-Charles Depaule, Philippe Panerai. *Urbane forme*. Beograd: Građevinska knjiga, 1989.
2. Elin, Nan. *Postmoderni urbanizam*. Beograd: Orion art, 2002.
3. Giedion, Sigfried. *Prostor, vreme, arhitektura*. Beograd: Građevinska knjiga, 1969.
4. Kostoff, Spiro. *The City Assembled - The Elements of Urban Form Through History*. London: Thames & Hudson, 1999. (1991).
5. Krier, Rob. *Gradski prostor u teoriji i praksi*. Beograd: Građevinska knjiga, 1991.
6. Mumford, Lewis. *Grad u istoriji*. Zagreb: Naprijed, 1968.
7. Norberg-Schulz, Christian. *Stanovanje, Stanište, urbani prostor, kuća*. Beograd: Građevinska knjiga, 1990.

Начин полагања испита:

1. Испит се полаже предајом ЕСЕЈА као самосталног рада студента који се ради у периоду од 28. децембра до 26. јануара када се предаје.
2. У току рада на есеју, студенти имају обавезне две (не више од три) консултације са асистентом
3. Обим: 2000 до 3000 речи, , графички прилози максимум 50% елабората,
4. Техника: Одштампано , А4 формат, укорићено спиралом без фолије.

Критеријуми оцењивања:

Рад на вежбама:

- активност на вежбама и у теренском раду
- доказано познавање стања на терену
- на време предата и комплетна «белешка»
- систематичност (у уочавању, селекцији, класификацији, анализи, закључивању..)
- повезивање рада на терену са елементима изнетим на предавањима
- техничка/графичка коректност

Колоквијуми:

- познавање материје изнете на предавањима
- повезивање теоретских и практичних аспеката проблема
- прецизно изражавање текстом и цртежом

Есеј:

- адекватан одговор на тему
- структура елабората у складу са дефинисаним правилима
- усклађеност структуре и садржаја
- јасноћа и језик (писмо и графика)
-

Оцењивање:

Извод из статута: У структури укупне оцене студента на предмету предиспитне обавезе (сви облици рада који се оцењују пре полагања испита и који се као такви једино и могу реализовати у овом периоду) учествују најмање са 30, а највише 70 поена. Испуњавањем предиспитних обавеза и полагањем испита студент може стећи највише 100поена.

На курсу 3-1 (ГРАЂЕНА СРЕДИНА), укупна оцена се добија:

1. на бази активности на вежбама потврђена одговарајућим „белешкама“.....30 поена
2. на основу оцене колоквијума.....30 поена
3. на основу оцене есеја (писменог елабората).....40 поена

Предиспитне обавезе	60 поена	Завршни испит	40 поена
Активност у току наставе Резултати рада на вежбама (по 5 поена за резултате рада на 9,10,11, 12,13 и 14. вежбању у виду „белешки“ које се предају на дан пријема студената сукцесивно после сваког вежбања)	30 поена	писмени елаборат Писмени елаборат - есеј	40 поена
Колоквијуми Резултати колоквијума (по 10 поена за сваки колоквијум од којих први траје један школски час а други два школска часа, и који се одржавају у термину вежбања)	30 поена		

Услови предаје после заказаног рока:

1. Оправдани изостанак са вежбања који проузрокује закашњење у предаји „белешке“ студенти могу надокнадити у првој седмици по престанку разлога изостанка, а након консултација са асистентом.
2. Оправдани разлог кашњења предаје есеја прихвата се и продужава рок предаје есеја за онолико дана колико је трајала спреченост студента да ради.
3. Сва оправдања морају бити евидентирана у складу са статутом АФ
4. Излазак на испитне рокове после јануарског (првог) рока, када се само предаје есеј подразумева предају есеја недељу дана пре заказаног испитног рока, и одбрану рада на дан заказаног испита
5. Могуће је поправити оцену из есеја поновном израдом новог есеја, уз потребне консултације са предметним наставником, предајом есеја недељу дана пре изласка на испит, и одбрану есеја на дан заказаног испита
6. У случају да студент није предао есеј и за то нема оправдање, студент има моћност да у наредном испитном року поступи као и у случају да жели да поправи оцену из есеја.

Статутарне одговорности и права студената:

(из статута АФ)